

PLANPROGRAM FOR
**HOVEDREVISJON AV
KOMMUNEDELPLAN FOR FYSISK AKTIVITET
OG NATUROPPLEVELSE**
Planperioden 2018-2021

**KOMMUNEDELPLAN FOR FYSISK AKTIVITET
OG NATUROPPLEVELSE, 2014-2017**

*Grønnstrukturens kvalitet og betydning for Lillehammers innbyggere
Vedtatt 23. januar 2014*

Bakgrunn

Dette planprogrammet omhandler hovedrevisjon av Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse, 2014-2017.

Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse, i nåværende form, ble første gang vedtatt i kommunestyret den 27. januar 2005. Det har vært gjennomført hovedrevisjon av planen to ganger, i januar 2010 og i januar 2014. Planens handlingsprogram har vært gjenstand for årlig rullering.

Plan- og bygningsloven stiller krav om at det skal utarbeides planprogram for kommunedelplaner. Planprogrammet skal gjøre rede for **formålet med planarbeidet, planprosessen og opplegget for medvirkning**. Forslag til planprogram skal sendes på høring, og legges ut til offentlig ettersyn i minimum 6 uker. Planlegging skal være effektiv og formålstjenlig og bidra til bedre politisk styring. Planlegging skal ikke være mer omfattende enn nødvendig.

Hovedrevisjon av planen er forankret i Planstrategi for Lillehammer 2016-2019.

Formål med planen

Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse skal være et verktøy for å styre forvaltning, utvikling og prioritering av anlegg og områder for fysisk aktivitet og naturopplevelse, med det formål å opprettholde og styrke befolkningens fysiske og psykiske helse.

For at det skal kunne søkes spillemidler til rehabilitering eller bygging av idretts- nærmiljø- eller friluftsanlegg stiller Kulturdepartementet krav om at anlegget skal inngå i en kommunal plan. Kulturdepartementet har følgende minstekrav til planen:

- Målsetting for kommunens satsing på idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv.
- Målsetting for anleggsutbygging og sikring av arealer for idrett og friluftsliv.
- Resultatvurdering av forrige plan, med statusoversikt.
- Vurdering av langsiktige og kortsiktige behov for anlegg og aktivitet.
- Det skal gjøres rede for sammenheng med andre planer i kommunen.
- Prioritert handlingsprogram for utbygging av idretts- og friluftsanlegg.
- Oversikt over forventede kostnader knyttet til drift og vedlikehold av planlagte anlegg.
- Lokalisering av eksisterende og planlagte anlegg, områder for friluftsliv og arealbehov for planlagte anlegg og friluftsområder bør framgå av relevante kart.

I tillegg til å tilfredsstille krav fra Kulturdepartementet er det i gjeldende plan lagt vekt på:

- Grønnstrukturens kvaliteter og betydning for innbyggere og tilreisende, med hovedvekt på betydning i forhold til aktivitet og opplevelse
- Den betydning anlegg og områder for fysisk aktivitet og naturopplevelse har i et helsefremmende perspektiv.

Behov for revisjon

Vi vurderer det slik at planen fortsatt er aktuell og god. Det er likevel behov for å gjennomføre revisjon av planen fordi:

- Planens handlingsprogram er utformet, og behandlet med tanke på hovedrevisjon hvert 4. år.
- Det er behov for en oppdatering i forhold til status og aktivitet de senere årene.

Organisering:

Planarbeidet utføres i regi av Tjenesteområde Park og idrett. Rollene i prosjektet fordeles slik:

- Prosjektansvarlig leder: Rådmannen
- Styringsgruppe: Rådmannens ledergruppe
- Prosjektleder: TO-leder Park og idrett
- Prosjekt-/arbeidsgruppe: Fagområde Park og idrett, Lillehammer idrettsråd, Lillehammer turistforening/Forum for natur og friluftsliv.
- Interne referansepersoner/bidragsytere: Sektor for oppvekst, utdanning og kultur, Sektor for helse og omsorg, Folkehelsekoordinator, Frisklivssentralen, TO Areal og miljø.
- Eksterne referansepersoner/-grupper: Oppland fylkeskommune, Oppland idrettskrets, Høgskolen i Lillehammer
- Andre: Ordinær høring, interesseorganisasjoner innen idrett, friluftsliv og naturforvaltning, skoler, grendeutvalg, offentlige instanser, nabokommuner.

Nye sentrale og lokale føringer:

Nye sentrale føringer etter forrige hovedrevisjon:

- Meld. St. 18 (2015-2016) *Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet. Om friluftsliv.*
- Meld.St. 19 (2014-2015) *Folkehelsemeldingen – Mestring og muligheter.*
- Regional plan for folkehelse, 2012-2016 – Oppland fylkeskommune. Handlingsprogram 2016.
- Strategiplan for idrett, Oppland
- Regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland, 2016

Lokale føringer:

- Kommuneplan for Lillehammer, samfunnsdelen
- Klima- og miljøplan, 2015-2024
- Byutvikling 2044: Lillehammer 10-minutters-byen, vedtatt strategidokument.

Aktuell statistikk og relevante forskingsprosjekter

- Ungdata-undersøkelsen
- Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Lillehammer kommune, mars 2016
- Folkehelse og levekår i Lillehammerregionen, 2014
- Rafoss, Tangen, Breivik, Thorên: *Fysisk aktivitet: Omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet.*

Samordning med revisjon av byplan og kommuneplanens arealdel

Hovedrevisjon av Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse kommer samtidig med revisjon av byplan og kommuneplanens arealdel. Dette stiller krav til god samordning.

Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse er en tematisk kommunedelplan som ikke er juridisk bindende når det gjelder arealdisponering. Planen vil normalt være en del av grunnlaget for utarbeiding og behandling av arealplaner. Planen fungerer også som en

ytterligere konkretisering og videreføring av arealforvaltning fastsatt i reguleringsplan, byplan og i kommuneplanenes arealdel.

De store pågående arealplanrevisjonene skal ivareta ulike hensyn og skal balansere bruk og vern av arealer. Nye arealplaner kan medføre endrede forutsetninger og nye muligheter og utfordringer når det gjelder områder for fysisk aktivitet og naturopplevelse. Det har derfor vært vurdert å avvente revisjon av Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse til etter at arealplanrevisjonen er gjennomført.

På grunn av behovet for en oppdatering og et gjennomarbeidet nytt handlingsprogram anbefaler vi likevel å gjennomføre hovedrevisjon nå. Med bakgrunn i arealplanrevisjon kan det bli nødvendig med ny revisjon forholdsvis raskt. Årets hovedrevisjon bør derfor begrenses til det som er nødvendig for å få et aktuelt, oppdatert politisk og administrativt nyttig plandokument.

Utarbeiding av faktagrunnlag for arealplanrevisjon, bl.a. kartlegging og verdisetting av friluftsområder, utarbeiding av temakart for stier og løyper og byromsanalyse er relevant faktagrunnlag også for revisjon av Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse. Man vil også kunne dra gjensidig nytte av medvirkningsprosesser og høringsinnspill til de ulike planprosessene.

Evaluering av tidligere plan:

Gjeldende kommunedelplan har vært styrende for bygging og rehabilitering av anlegg, samt forvaltning og tilrettelegging av områder for fysisk aktivitet og naturopplevelse i Lillehammer kommune.

I perioden 2014-2016 er det med bakgrunn i planen gitt tilsagn ca. 18 millioner i spillemidler. Disse prosjektene har en brutto kostnadsramme på ca. 90 millioner. I tillegg er det for søknadsåret 2017 søkt om 26 millioner i spillemidler. Disse prosjektene har en brutto ramme på 74 millioner.

Planens temakart inngår i kommunens samlede kartløsning.

Ambisjoner for planrevisjon

Vi vurderer det slik at planen fortsatt er aktuell og god. Planarbeidet begrenses til å gjennomføre nødvendige oppdateringer, slik at man får en oppdatert plan med et fireårig handlingsprogram, i tråd med kravene fra Kulturdepartementet.

Mål, strategier og hovedinnsatsområder må gjennomgås og prinsippene for prioritering av handlingsprogrammet bør drøftes. Faktadelen må oppdateres og det må foretas en oppdatering/samordning i forhold til andre kommunale planer og sentrale føringer. Temakartene oppdateres.

Tema som bør belyses i planprosessen:

Folkehelseperspektivet må fortsatt gjennomsyre planen. Man søker å stimulere til økt aktivitet blant de inaktive og å nå nye brukergrupper. Dette forutsetter fokus på lavterskelaktivitet og egenorganisert aktivitet samt kanskje tilrettelegging for helt nye typer aktiviteter. Det krever kunnskap om hvordan aktivitetsprofil og bruk av anlegg og områder har sammenheng med bl.a. kjønn, sosioøkonomisk status, fysisk og psykisk funksjonsevne

og etnisk bakgrunn. Det er også behov for å finne metoder for å måle effekten av de anlegg som bygges og de tiltak som gjøres, sett i forhold til denne ambisjonen.

Bærekraftig utvikling, miljø og klima vil være aktuelle tema ved revisjon av Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse. Dette er i tråd med kommuneplanens samfunnsdel og i tråd med Kommunedelplan for miljø med hovedtema klima og energi 2016-2025.

Urbant friluftsliv basert på attraktive felles uterom og møteplasser, parker, byrom, grønne lunger og vassdrag får økt betydning i en fremtid med en mer kompakt by og flere boliger i sentrum.

Prinsipper for årlig prioritering av handlingsprogrammet

Gjennom en årrekke har det vært søkt om mer i spillemidler enn det som blir tildelt. Det har dermed blitt et betydelig etterslep som fører til at prosjekter blir skjøvet ut i tid. Prosjekter blir stående i prioritert handlingsprogram flere år etter at anlegget er ferdigstilt, i påvente av spillemidler. Mange av disse prosjektene er relativt store, og de «hoper seg» opp øverst på prioriteringslista. Mindre tiltak, gjerne i privat regi, skyves da ut i tid.

Dersom det meldes inn nye anlegg som er klare for realisering, har disse blitt prioritert til slutt i det året de har blitt presentert. Dette selv om de ikke har vært inne i prioritert handlingsprogram tidligere. Disse prosjektene har da kommet inn i køen foran prosjekt prioritert påfølgende år.

I planrevisjon bør det jobbes med prinsipper for hvordan handlingsprogrammet skal settes opp og hva det skal legges vekt på i den årlige rulleringen. Hvordan skal de store anleggene håndteres? Hvor mange av disse skal prioriteres hvert år? Skal mindre prosjekt rykke fram i køen? Skal nye prosjekt slippes inn i planperioden eller skal prioriteringen ligge fast i hele planperioden?